

111. Tweede Driebergs dictee (auteur: Dick Steenwijk)

Niet saai op de Traaij?

Wie herkent in de hedendaagse Traaij nog het wagenspoor dat eertijds de landouwen van Driebergen en Rijsenburg door eenzame ruigten, zandverstuivingen en bosschages verbond met Amersfoort? Voor de voerlieden met hun zwaarbeladen gerij een heikele tocht wanneer donderslagen boven het desolate landschap echoden en hakketerende harpijen bij bosjes door de lucht vlogen.

Zo'n zanderig karrenspoor werd in het vocabulaire van de middeleeuwen een 'trade' of een 'tra' genoemd. Dat nu niet meer begrepen drieletterwoordje werd later verfraaid met een krulstaartje, zodat het nu rijmt op draai. Maar je schrijft het hier in Driebergen, al dan niet na ruggespraak, wél als Traaij!

Toen in 1871 de Traaij vanaf de Hoofdstraat tot aan de Bessenweg met kinderkopjes werd geplaveid, had dit deel inmiddels allang de allure van een dorpsstraat van importantie, royaal met bomen beplant, waar naast en tussen de achttiende- en negentiende-eeuwse behuizingen en woninkjes ook winkels, werkplaatsen en enkele koffiehuisen waren opgeschoten. Een geschikte lommerrijke locatie voor de plaatselijke biggenmarkt, waar de Utrechtse tentwagens zich wekelijks aaneenrijden.

Tot in deze eeuw heeft die markt, waar misschien ook weleens een koppel geleewiekte ganzen of een hakkeneitje met handjeklap van eigenaar wisselden, bestaan. Een fabel is echter dat op oudejaarsavond de dorpsvrouwen op de Traaij cadancerend chachacha's en reidansen uitvoerden, ritmisch klakkend met hun fluorescerende ellepijpen, waarna de in jacquet geklede dorpsnotabelen zich vermeiden met haasje-over spelen en jojoën, onder het zingen van choquante liedjes en andere fraaiigheden.

Heden ten dage is de Traaij een winkelboulevard in zakformaat, compleet met blauwe amsterdammertjes! De clientèle komt van heinde en ver: in- en uitheemsen, Austerlitzers en Lelystatters, Overijsselaars en Noord-Brabanders, ja zelfs Curaçaoënaars en Ecuadoranen.

Een met euro-enthousiasme behepte kostuumontwerper die zich zorgen maakt over de loon-prijsspiraal, vindt in Jacques Baas' boekhandel tussen de belletristiek het gezochte werkje van de populaire essayist; een majestueuze hbo-lerares, uitgedost met een overdaad aan bijoutherieën, neust bij Zeeman in een ladekast met porseleinen louvredeurtjes naar een chic T-shirt, onderwijl een droplolly'tje savourerend.

In de reformwinkel rekent de macrobiotisch uitzierende caissière achter haar millenniumprobleembestendige kassa tweeënhalve ons postelein, een kolfje maïs, vijf tompoezen en een pot eikeltjeskoffie af met een kritische ferrybootkapitein in harlekijnspak; op de stoep heistert een jonge moeder met een mand herfsttijlozen, een zak vol sliptong, twee bosjes rattenkruid, een speelse dobermannpincher en een blèrende tweeling met flatteuze, gerecyclede paarsrode papillotten in het geëffileerde haar.

En terwijl op de hoek van de Lindelaan een geitenwollensokkentype met een geblinddoekte papegaai op de schouder oproept tot consuminderen, staat elders het lokale harmonieorkest, uitgedost in operette-uniformen, oor en oog te strelen.

De cartooneske tambour-maître neuriet, een beate glimlach op het gelaat, opgewekt mee. Voor hém wordt het dictee een peulenschil, hij ként zijn 'Groene Boekje'!